

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Uppdrag att utreda utformningen av en tillgänglig, hållbar och effektiv veterinär beredskap

Sammanfattning av uppdraget

En utredare ges i uppdrag att analysera och lämna förslag till åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid.

Utredaren ska bland annat:

- analysera behovet av och förutsättningarna för att införa en skyldighet för veterinärer att hålla beredskap för djursjukvård under jourtid,
- analysera behovet av och förutsättningarna för att införa ersättning i form av beredskapsbidrag eller liknande ersättning för privata aktörers deltagande i beredskap för djursjukvård under jourtid,
- analysera och föreslå andra möjliga åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid i alla delar av landet,
- föreslå ett eller flera av alternativen, med särskilt beaktande av att förslaget är kostnadseffektivt samt vikten av att djurskyddet upprätthålls samtidigt som möjligheten att rekrytera och behålla kliniskt verksamma veterinärer inte försämras ytterligare,
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

Bakgrund

Staten har sedan länge tagit på sig ett ansvar för djurens hälso- och sjukvård, och därmed för organisationen av veterinär service och för smittskydd.

Detta ansvar är kopplat till de målsättningar om gott djurskydd, god djurhälsa, gott smittskydd, god folkhälsa och säkra livsmedel som har kommit till uttryck i lagstiftning på dessa områden.

Statens jordbruksverk (Jordbruksverket) ska enligt 10 § förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk vidta åtgärder för att säkerställa tillgången till veterinärer vid utbrott av smittsamma djursjukdomar samt för att alla djur i människans vård ska kunna få hälso- och sjukvård. Tillgången till veterinär för att djur ska få sjukvård ska finnas oavsett tidpunkt på dygnet om det finns djurskyddsskäl. Jordbruksverket ska se till att det finns veterinärer för sådana uppgifter antingen genom att ingå avtal med privata veterinärer eller genom att ge uppdrag till Distriktsveterinärerna, som är en särskild avdelning inom Jordbruksverket. Distriktsveterinärernas främsta uppdrag är att, i de områden där de är etablerade, bedriva hälso- och sjukvård för lantbrukets djur. Distriktsveterinärerna får dock, med vissa begränsningar och under vissa förutsättningar, även bedriva hälso- och sjukvård för hästar och sällskapsdjur.

I förarbetena till de nuvarande bestämmelserna om veterinär service och smittskyddsberedskap gjorde regeringen bedömningen att det visserligen behövs en statlig veterinär organisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt, men att den inte bör vara större än att den klarar av uppdraget. För att uppnå en effektivare organisation föreslogs att privatpraktiserande veterinärer skulle ges större möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskap och få del av det statliga stöd som Distriktsveterinärerna hittills fått för sådan verksamhet (prop. 2008/09:211 s. 48–49). Enligt bestämmelser i förordningen (2009:1397) om veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse kan Jordbruksverket, efter upphandling, ingå avtal om deltagande i en beredskapsorganisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, beredskap för djursjukvård under jourtid samt djurhälso- och djursjukvård i sådana områden av landet där det bedöms att tillfredsställande veterinär service inte skulle kunna bedrivas på marknadsmässiga grunder. Privatpraktiserande veterinärer kan alltså ingå avtal med Jordbruksverket om beredskap för djursjukvård under jourtid. Det finns dock inte någon

skyldighet för privata aktörer som till exempel behandlar djur på dagtid att också erbjuda vård på kvällar, nätter och helger.

Regeringen gav 2021 en särskild utredare i uppdrag att se över lagstiftningen för djurens hälso- och sjukvård och annan veterinär verksamhet och undersöka vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att säkerställa en hållbar och långsiktigt välfungerande hälso- och sjukvård för djur (dir. 2021:42). Utredaren överlämnade sitt betänkande Bättre förutsättningar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2022:58) den 7 november 2022. Beredning av utredningens förslag pågår inom Regeringskansliet. Utredningen hade bland annat i uppdrag att granska ansvarsfördelningen mellan staten och privata veterinärer i fråga om smittskyddsberedskap och beredskap under jourtid och lämna förslag på om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att ge privata veterinärer ansvar för veterinär service och med vilka villkor, till exempel krav på jourberedskap.

I betänkandet presenterades kortfattat sex olika modeller för hur det statliga åtagandet för veterinär service kunde utformas. Den modell som utredaren förordade, anpassad veterinär service, avstyrktes dock av majoriteten av remissinstanserna. Övriga modeller, som bland annat innebar en skyldighet för veterinärer att hålla beredskap, nödhjälpskyldighet för veterinärer samt veterinärt beredskapsbidrag, analyserades endast i begränsad omfattning i betänkandet och utredaren lämnade i dessa delar inga konkreta förslag att ta ställning till.

Uppdraget

Under de senaste årtiondena har utvecklingen inom djurens hälso- och sjukvård inneburit att förutsättningarna för att bedriva vård har förändrats drastiskt, framför allt när det gäller sällskapsdjur och häst, men även för lantbrukets djur. Tillgången till mer avancerad vård har inneburit en ökad efterfrågan på mer specialiserad vård för sällskapsdjur. Efterfrågan på djursjukvård har även ökat generellt, framför allt för sällskapsdjur. Samtidigt råder det brist på utbildad personal, inte minst veterinärer och djursjukskötare. Samtidigt sker successiva förändringar inom lantbrukssektorn som innebär att behovet av akut djursjukvård minskar till förmån för planerad djurhälsovård.

Intentionerna med de nuvarande bestämmelserna om veterinär service och smittskyddsberedskap var att privatpraktiserande veterinärer i större

utsträckning skulle delta i smittskydds- och jourberedskapen, men intresset att utföra sådana uppgifter har varit lågt hos de privata veterinärerna. Till följd av det har Jordbruksverket behövt fatta beslut om att Distriktsveterinärerna helt ska ta över beredskapen i vissa områden eller stötta beredskapen i områden där den inte kan upprätthållas. Jordbruksverket har påtalat att myndigheten med nuvarande uppdrag och ekonomiska ramar har svårt att upprätthålla en veterinär service i hela landet som även inkluderar beredskap under jourtid. Den nuvarande situationen där Distriktsveterinärerna tar ett mycket stort ansvar för den veterinära beredskapen, i kombination med svårigheter att rekrytera veterinärer till verksamheter med organiserad beredskap, kan inom kort få negativa konsekvenser för djurskyddet och djurhälsan och – i längden – även för folkhälsan och livsmedelsförsörjningen. Det finns därför skäl att se över omfattningen av statens åtagande när det gäller den veterinära beredskapen och överväga hur de privata aktörerna kan ta ett större ansvar för beredskap för djursjukvård under jourtid.

Utredaren ska därför

- analysera behovet av och förutsättningarna för att införa en skyldighet för veterinärer att hålla beredskap för djursjukvård under jourtid,
- analysera behovet av och förutsättningarna för att ge ersättning i form av beredskapsbidrag eller liknande ersättning för privata aktörers deltagande i beredskap för djursjukvård under jourtid,
- analysera andra möjliga åtgärder för att säkerställa en fungerande beredskap för djursjukvård under jourtid i alla delar av landet,
- jämföra för- och nackdelar med samt analysera och redovisa konsekvenserna av de olika alternativen,
- föreslå ett eller flera alternativ ensamma eller i kombination, med särskilt beaktande av att förslaget är kostnadseffektivt samt vikten av att djurskyddet och smittskyddet upprätthålls samtidigt som möjligheten att rekrytera kliniskt verksamma veterinärer inte försämras ytterligare,
- särskilt beakta hur förslaget ska utformas för att vara förenligt med djurskyddslagen, regeringsformen, EU:s statsstödsregler, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska vid framtagandet av förslagen inhämta information om och beakta erfarenheter av hur veterinär beredskap för djursjukvård under jourtid

är utformad i andra länder med jämförbara förhållanden, till exempel geografiska förutsättningar och djurskyddsnivåer.

Konsekvensbeskrivningar

Om förslagen som lämnas påverkar kostnaderna eller intäkterna för det offentliga, företag eller andra enskilda, ska en beräkning av dessa konsekvenser redovisas. Om förslagen innebär samhällsekonomiska konsekvenser i övrigt, ska dessa redovisas. Utredaren ska även analysera och redovisa förslagets påverkan på statliga myndigheters verksamheter, såsom exempelvis Jordbruksverket. När det gäller eventuella kostnadsökningar för det offentliga ska utredaren föreslå en finansiering.

Genomförande och redovisning av uppdraget

Under genomförandet av uppdraget ska utredaren, i den utsträckning som bedöms lämplig, inhämta synpunkter och upplysningar från de myndigheter, organisationer och andra aktörer som kan vara berörda av aktuella frågor. Utredaren ska vidare beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet och utredningsväsendet.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.